

**Vega
verneområdestyre**

Møteinnkalling

Utvalg:	Vega verneområdestyre
Møtested:	, Teams
Dato:	24.04.2025
Tidspunkt:	20:30

Eventuelt forfall må meldes snarest til nasjonalparkforvalter. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
ST 12/25	Godkjenning av møteinnkalling		
ST 13/25	Lånan og Flovær fuglefredningsområder - Dispensasjon for tillatelse til mating av ærfugl		2025/3242
ST 14/25	Referatsaker		
ST 15/25	Eventuelt		

ST 12/25 Godkjenning av møteinnkalling

Arkivsaksnr: 2025/3242-2

Saksbehandler: Anja Hennie Halmøy
Fredriksen

Dato: 06.05.2025

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Vega verneområdestyre	13/25	24.04.2025

Dispensasjon for tillatelse til mating av ærfugl - Lånan og Flovær fuglefredningsområder

Forvalters tilrådning

Vega verneområdestyre gir stiftelsen Vegaøyan verdensarv tillatelse til mating av ærfugl ved to foringsstasjoner i henholdsvis Flovær og Lånan fuglefredningsområder. Vedtaket er fattet med hjemmel naturmangfoldloven § 48:

Vilkår for dispensasjonen:

- Tillatelsen gjelder i perioden: 15.4.2025 - 15.06.25
- Det må leveres rapport med beskrivelse av effekten av tiltaket innen 1. september 2025.
- Rapporten må inneholde bilde av havbunnen på foringsplassen før mating er igangsatt og rett etter at matingsperioden er avsluttet.

Søknaden

Stiftelsen Vegaøyan verdensarv har i henvendelse den 11.04.2025 søkt om tillatelse for mating av ærfugl i perioden 15.04.2025 - 15.06.2025 i Lånan og Flovær fuglefredningsområde. Det planlegges mating med 6 - 7 kg fisk per dag. Matingen skal utføres av fuglevoktere i perioden. Det vil være 2 matingssatsjoner, en ved kaien i Floværet og en ved kaien i Lånan. Fisk og transport til matstasjonen finansieres av Stiftelsen Vegaøyan verdensarv.

I søknaden vises det til at situasjonen for sjøfuglene er kritisk. Og at det for Vegaøyan verdensarv er ytterligere kritisk da ærfugl-bestanden og ivaretagelse av duntradisjonen utgjør fundamentet i innskrivningen på UNESCOs verdensarvliste. I søknaden legges det vekt på at Norge har internasjonale forpliktelser i å bedre situasjonen for sjøfugler. I egg - og dunværene rundt Vega er det en halvering i ærfuglbestanden siden 2014. Stiftelsen sendte i januar 2025 en bekymringsmelding til UNESCO der situasjonen for ærfuglene i verdensarvområde ble beskrevet som meget kritisk

Naturmangfoldloven og verneforskrift

Mating av ærfugl skal skje i henholdsvis Lånan og Flovær fuglefredningsområde. Verneformålet i fuglefredningsområdene er følgende:

- Å bevare et godt og uforstyrret hekke- og oppvekstområde for sjøfugl.

Ifølge verneforskriften § 3 punkt 3 første linje står det følgende:

- Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre de natur- og/eller kulturgitte produksjonsforhold eller forringe fuglenes livsmiljø

Vi vurderer det slik at tilføring av fiskeavfall daglig potensielt kan endre de naturlige produksjonsforholdene på bunnen der fiskeavskjæret kastes ut. Et eventuelt unntak fra vernevedtak kan bare gis etter § 48 i naturmangfoldloven dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Søknaden må også vurderes etter prinsippene §§ 8 til 12 i naturmangfoldloven.

Vurdering

Ifølge Forvaltningsplan for Vegaøyan verdensarvområde (jfr. Vega kommunes samfunnsdel 2025 – 2036) er hovedmålet for arbeidet med Vegaøyan verdensarv å bidra til ivaretagelse av blant annet ærfugldrift som ligger til grunn for innskrivingen av Vegaøyan Verdensarv på UNESCOs verdensarvliste (2004),

Naturverdiene i de omsøkte verneområdene er relativt godt kjent gjennom verneprosessene jf. Naturbase. Vi forstår ut fra søknaden at hensikten med den omsøkte matingen er å hjelpe ærfuglen gjennom hekkesesongen, og at dette forhåpentligvis skal bidra til større hekkesuksess. Etter naturmangfoldloven § 8 skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger.

Vega verneområdestyre har ingen kjennskap til vitenskapelig forsøk som viser effekt av mating av ærfugl. Det er imidlertid kjent fra tidligere tider da folk bodde ute i øyene rundt Vega og holdt ærfuglen som husdyr at ærfuglene var vant med å spise fiskeavskjær. Sammen med sterk predator kontroll kan denne ekstra mattilgangen på fisk ha bidratt til at populasjonen med ærfugl holdt seg høy da folk bodde i øyene.

I nyere tid kjenner vi til at det er gjort forsøk på mating av ærfugl på øya Strauman i Herøy kommune, se vedlagte notat fra samtale med fuglevokter 8.11.2024. Forsøket ble en suksess og bestanden økte fra 30 ærfugl til 150 over en periode på 14 -15 år. Matingen pågår bare i hekketiden.

I matingsforsøket fra Herøy opphørte matingen hver sesong og ærfuglen måtte klare seg selv resten av året, likevel økte bestanden. Man vet fra vitenskapelige studier at kroppskondisjonen har betydning for om ærfuglen forlater egg eller unger. Sannsynligvis bidro matingen av ærfugl i Strauman til økt hekkesuksess for ærfuglen, siden de kunne ete seg opp før klekking og underveis i hekketiden. Det kan se ut til at matingen hadde positiv effekt i dette tilfellet.

Vi anser at omsøkte tiltak i er i såpass liten skala at det ikke er ventet at det vil medføre ulemper for økosystemet. Vi vil imidlertid sette noen vilkår for tillatelsen slik at man kan følge med på effekten av tiltaket og dokumentere at det ikke blir noen opphopning av fiskeavfall på bunnen der hvor fisken kastes.

For å kunne dokumentere effekten av matingen, ber vi om at Stiftelsen Vegaøyan Verdensarv i samarbeid med fuglevokterne lager en rapport der de beskriver sine observasjoner underveis i matingsperioden. I søknaden er det anslått at det skal tømmes 6 – 7 kg fiskeavskjær per dag

per matstasjon. For å kunne følge med på om det skjer en opphopning på bunnen der fiskeavskjæret kastes ønsker vi at det tas foto av bunnen før matingsperioden starter og rett etter at den er avsluttet. Fotodokumentasjon legges ved rapporten.

Oppsummert mener forvalter at omsøkte aktivitet ikke vil skade vernevedtakets formål som er å bevare et godt og uforstyrret hekke- og oppvekstområde for sjøfugl og at det dermed kan gis dispensasjon ved bruk av naturmangfoldloven § 48.

Vega verneområdestyre
Ærfuglveien 1
8984 Vega

Søknad om tillatelse til mating av ærfugl

Søker:

Stiftelsen Vegaøyen verdensarv
I samarbeid med forsker Thomas Holm Carlsen NIBIO Tjøtta, avdeling for
kulturlandskap og biomangfold

Bakgrunn:

Situasjonen for våre sjøfugler er kritisk. For Vegaøyen verdensarv sin del er det ytterligere kritisk da ærfugl-bestanden og ivaretagelse av vår duntradisjon utgjør fundamentet i innskrivningen på UNESCOs verdensarvliste.

I det globale Kunming-Montreal-rammeverket for naturmangfold (Naturavtalen) har Norge forpliktet seg å legge fram nasjonale handlingsplaner for naturmangfold og regjeringen har fulgt opp avtalen ved å legge fram «Nasjonal handlingsplan for å bedre situasjonen for sjøfuglbestandene 2022-2035».

Handlingsplanen er en direkte oppfølging naturavtalen, hvor en av bekymringene for nedgangen av sjøfugl er manglende mattilgang. Handlingsplanen poengterer også at det trengs mer kunnskap om årsaker til nedgangen.

Handlingsplanen nevner også verdensarv:

«Norge har åtte områder på UNESCOs liste over verdens kultur- og naturarv. Naturverdiene og også sjøfugl er del av innskrivingskriteriene for enkelte av områdene. Verdensarvområdene er områder av universell verdi for menneskeheten, som vi har forpliktet oss til å verne og forvalte på beste måte for fremtidige generasjoner, etter internasjonalt omforente retningslinjer.»

Det er tydelig at Klima- og miljødepartementet setter forvaltningen av våre verdensarvverdier høyt og for Vegaøyen verdensarv sin del er det særlig målet om bærekraftig forvaltning av ærfugl samt naturrestaurering som må løftes fram og prioriteres.

Bærekraftig forvaltning i Vegaøyen er ekstra sårbar da naturmangfolden er basert på en immateriell kulturarv, der menneskelig påvirkning har formet både landskap og dyreliv i løpet av de siste 1500 år.

Duntradisjonen har alltid bestått av kombinasjoner av tiltak og rutiner, både iht mattilgang og predatorjakt, som har bygget opp tillit mellom fugl og folk. En symbiose som har bestått av en menneskelig kontroll av naturmangfolden.

Dette har utviklet vår kulturarv, en kulturarv som krever menneskelig tilstedeværelse og aktivitet for å opprettholdes.

I Vegaøyen betyr bærekraftig forvaltning at ærfugl prioriteres som art. I Vegaøyen betyr naturrestaurering at våre dunvær restaureres med dets skikker og tradisjoner.

Antall fugl på reir er omtrent halvert siden 2014 og Stiftelsen sendte i januar 2025 en bekymringsmelding til UNESCO der situasjonen for våre ærfugler ble beskrevet som meget kritisk.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bremstein				20	20	36	56	55	65	49	36	60	36	54	41	44	42	44	39
Flovær	151	147	153	155	152	120	136	140	170	143	124	140	127	127	120	104	92	88	71
Halmøy	50	77	79	66	38	38	40	40	40	40	20	20	20	20	20	20	10	10	10
Hysvær	64	89	90	98	92	122	110	104	103	105	134	158	130	153	164	182	180	184	182
Kilvær		3	12	19	23	23	20	25	41	48	55	61	60	54	61	62	44	40	27
Lånan	538	502	597	636	665	663	773	764	963	719	729	761	792	699	743	563	572	494	420
Muddvær	151	181	221	215	193	173	203	188	218	166	153	167	70	89	95	79	75	47	42
Skjervær	13	22	19	23	33	39	52	47	47	33	30	48	40	40	40	30	30	44	39
Totalt	967	1021	1171	1232	1216	1214	1390	1363	1647	1303	1281	1415	1275	1236	1284	1084	1045	951	830

(Antall ærfugl på reir i Vegaøyen verdensarv 2006-2024)

Saksopplysninger:

Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv søker herved om tillatelse til mating av ærfugl i dunværene Lånan og Flovær.

Matingen vil foregå i en meget begrenset omfang på to mat-stasjoner, med ca 6-7 kg fisk per dag. For å unngå at måke og andre arter forsyner seg vil fisken slippes rett fra kai og til bunnen så kun dykkende fugl får tilgang.

Matstasjon nr 1 ved kai i Flovær

Matstasjon nr 2 ved kai i Lånan

(Foto: Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv)

Fisk og transport til mat-stasjonene finansieres av Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv.

Matingen vil utføres av fuglevokterne og foregå i perioden 15.04.25 – 15.06.25

Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv / Vega World Heritage Foundation
N-8984 Vega +47 97 96 66 79 post@verdensarvvega.no

www.verdensarvvega.no

Før tiltaket igangsettes vil respektive mat-stasjon dokumenteres gjennom foto, både over og under havflaten.

Etter at tiltaket er avsluttet vil matstasjonene på nytt bli dokumentert med foto over og under vann for å se om tiltaket har påvirket de lokale bunnforholdene.

NIBIO vil deretter sette opp viltkamera på begge stasjonene som skal dokumentere tiltaket fortløpende i 8 uker.

Fuglevokterne vil sammen med NIBIO følge opp matingen med daglige notater.

Etter hekkesesongen sammenstilles resultat og konklusjoner av NIBIO i en rapport som vil danne grunnlag for vurderinger om tiltaket skal videreføres.

Hvis resultatene viser seg å være positive er det langsiktige målet å gjennomføre mating som et permanent tiltak i dunværene i hekkeperioden.

Resultatene fra dette tiltaket vil kunne bidra til økt kunnskap om hvorfor ærfuglbestandene i våre dunvær er redusert.

Vurdering:

Tilgang på mat til ærfugl er en av hovedfaktorene for å kunne videreføre duntradisjonen i Vegaøyen.

Våre dunvær har alltid gitt levevilkår og beskyttelse til våre ærfugler og Norge som statspart har forpliktet seg å videreføre vår tradisjon på vegne av menneskeheten ved innskrivingen av Vegaøyen på UNESCOs verdensarvliste.

Det vises til Forskrift om Kystverneplan Nordland, vedlegg 4, Lånan, Flovær og Skjærvær fuglefredningsområde.

Forskriftens formål er å bevare et godt og uforstyrret hekke- og oppvekstområde for sjøfugl.

Hvorvidt et slik tiltak som nå omsøkes er i tråd med verneforskriften eller ikke, virker noe uklart da forskriften ikke omhandler assistert mating for fugl så vidt Stiftelsen kan utlese.

Stiftelsen mener at omfanget av tiltaket bør vektlegges da det dreier seg om meget små mengder fiskeavfall, på et begrenset antall plasser, i en begrenset tidsperiode hvert år.

Vega 11.04.2025

.....
Anders Karlsson, daglig leder/verdensarvkoordinator
Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv

Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv / Vega World Heritage Foundation
N-8984 Vega +47 97 96 66 79 post@verdensarvvega.no

www.verdensarvvega.no

ST 14/25 Referatsaker
ST 15/25 Eventuelt